

Megalakult a Cédrusbizottság

Előzmények:

Dr. Tóth János erdőmérnök Szahara-fásítás és dél-franciaországi kopárfásítási tapasztalatai alapján mintegy tíz évvel ezelőtt szisztematikus alapossgal mutatta meg kutatási eredményeit a magyar szakembereknek. Mintegy ötven magyar szakember járt a Mont-Ventoux hegységben, ahol mintegy kétezer hektár kopáron létesült cédruserdő van. Megmutatta a feketefenyővel való összehasonlító kísérleteket is.

A francia erdőszet több alkalommal juttatta a magyar erdőszeteket ingyenes cédrusmaghoz, melyből több-kevesebb sikerrel kiültethető cédruscsemete nevelődött.

Magyarországon Badacsonyörsön Folly Gyula arborétumában található igen jó genetikai tulajdonságú kisebb cédrusállomány, mely a cédrusprogram egyik biztos pontja lehet.

Értékelhető állományok vannak még Gödöllő, Neszmély, Agostyán arborétumaiban.

Hazai cédrusállományainknak mint szaporítóanyagoknak nyerő szerepe lehet, mivel a szélsőséges talajviszonyok ezekre a területekre nem jellemzőek. Az elmúlt évek folyamán azonban már létesültek szélsőséges termőhelyeken is kísérleti telepítések (Ásotthalom, Balaton-felvidék, Kecskemét). Ezek a próbálkozások azonban többnyire a forráshiány miatt egy helyben topognak. A vadérzékeny fafajnak kerítés kellene a kísérleti területeken. A csemetenevelés, majd a kiültetés optimális korban – szintén költségigényes burkoltyókerű technológiát kíván.

A helyzet:

A Cédrus atlanticával folyó hazai kísérletek a csemeteneveléstől, a kisebb üzemi kísérleteken át az idősebb korú állományok felvételén keresztül, dendrometriai adatainak rögzítéséig áll rendelkezésünkre.

Az Országos Erdészeti Egyesület Erdőművelési Szakosztálya megtiszteltetésnek vette, hogy a Cédrus Program gyermekkori éveit a Szakosztály keretein belül működjének.

A cédruskérdés alakulása Magyarországon

A sikeres kétnapos cédrus nagygyűlés után, június 22-én ismét találkozott egy

kiseb csoport Budapesten az Erdészeti Egyesület székházában, és megalakítottak egy cédruscsoportot (Cédrusbizottság) az OEE Erdőművelési Szakosztály keretében.

A Cédrusbizottság tagjait a kétnapos cédrus nagygyűlésen résztvevő szakemberek választották ki Tóth János ajánlása alapján a rendezvényen előadást tartó és a cédruskutatásban az eddigiekben tevékenyen résztvevő kollégák közül. Meghívásunkra dr. Veperdi Gábor, dr. Gergács József, dr. Barna Tamás, Andrési Pál, Bús Mária, Nyári László, Pápai Gábor, Marosi András jöttek el.

A találkozó célja az volt, hogy az erdőszakma széles területeiről olyan szakembereket toborozzon össze, akik a cédruskutatással kapcsolatos gyakorlati vagy kutatómunkát végeztek, fontosnak tartják, hogy egy mind jobban népszerűsödő és terjedő, Magyarországon nem őshonos fafaj további sorsának alakulását rendezett, megfontolt és a kutatások tényadatain alapuló következtetések határozzák meg, amelyek erdőszet szakemberek kezében születnek.

A bevezető és Tóth János üdvözlő szavai (fax üzenetben) után Bús Mária, az Erdőművelési Szakosztály elnöke tartott nagyon értékes és tanulságos tájékoztatót az atlaszcédrus ültetéséről (és az ültetés állami támogatásáról) erdőtvény szerinti lehetőségeiről. Ezt követően a résztvevő kollégák folytatták több éves kutatásaik tapasztalatainak megvitatását, amely a részt-

vevők aktivitását és tapasztalatait látva egy végtelenbe nyúló szakmai vitaszorlat elindulását vetítette elénk.

A találkozón jó volt hallani a vita pezsgését, az érvek ütköztetését, amely már most vitathatatlanul alátámasztja ezen új keletű szakmai fórum létjogosultságát. A felszólalásokat a tapasztalat- és véleménycserék párbeszédeitől megsűrve egy közös gondolat formálódott meg, amely a csoport célját és feladatait a következőkben alapítja meg:

A Cédrusbizottság az atlaszcédrus magyarországi meghonosítását támogató szakemberek csoportja, akiknek elsődleges feladata a fafajjal kapcsolatos kutatási eredmények összegyűjtése, az egyes kutatások elindítása, a mérési és kutatási eredmények évenkénti összefoglalása alapján megfontolt, elfogulatlan, reális kép az atlaszcédrus hazai erdőgazdálkodásba illeszthetőségéről és annak várható eredményeiről.

A Cédrusbizottság részfeladatai:

- végezzen az elődeink által elindított atlaszcédrus honosítási kísérleteket megfigyelés alá vonva állományszerkezeti és faterméstani vizsgálatokat;
- kísérje figyelemmel az eddigi megfigyelések alapján kimagasló teljesítményű állományok genetikai tulajdonságainak, azok törzsfáinak szaporító alapanyagaiból létrehozott törzstetvényekben való megőrzését, illetve ezúton teremtsen meg magas értékű szaporító alapanyag előállításának lehetőségét;

- dolgozzon ki megfelelő módszert az atlaszcédrus olcsó, jó minőségű szaporítóanyagának előállítására;

- indíttassa el az erdősítési és állománynevelési kísérleteket a kutatók által javasolt száraz vagy szélsőségesen száraz, erdőállománnyal nem fedett meszes homokon, mészkő kopárokon, meddőhányókon és rekultivációs területeken.

A Cédrusbizottság mindezek mellett olyan műhellyé kíván válni, ahol rendelkezésre áll a téma felvetődése óta elhangzott valamennyi publikáció és szakvélemény, és ahol a fafajjal kapcsolatosan érdeklődő szakemberek kicserélhetik véleményeiket és tapasztalataikat.

Ezt követően a résztvevők az alábbiakban fogalmazták meg vállalt feladatukat a Cédrusbizottságon belül.

Dr. Tóth János:

- szaktanácsadó
- külföldi kapcsolat
- elmélyített kutatási vonal
- a kis monográfia társszerkesztője

Dr. Barna Tamás:

- törzsfaszelekció
- magtermőültetvény-létesítés
- magkezelés és -tárolás
- csemetetermelés fejlesztése
- erdősítési kísérletek a KEFAG Rt. ESZTK keretein belül

Dr. Gergác József:

- Cédrushonosítás tapasztalatai az ERTI hosszú lejáratú kísérleteinek értékelésével.

- Genetikai alapanyagok megőrzése, plusz fák jelölése a már meglévő kísérleti telepítésekben (Budafa, Neszmély, Agostyán, Gödöllő, Badacsonyörs).

- Származási kísérletek létesítése hazai és külföldi előfordulások felhasználásával.

- Javított szaporítóanyag-források létrehozása (oltvány, magonplantázs létesítése).

Dr. Veperdi Gábor:

- A magyarországi atlaszcédrus-állományfoltok faterméstani, faállomány-szerkezettani és erdőművelési vizsgálata (meglévő kísérleti területek újrafelvétele, új kísérleti területek kitűzése).

- Megfelelő paraméterek kidolgozása az atlaszcédrus bruttó fatérfogatának számítására.

- Növekedésvizsgálatok és növekedésment-elemzések (egyes fák és faállományok).

Andrési Pál:

- A hazai erdősítések tapasztalatainak összefoglalása.

Nyári László:

- Csemetetermelési technológiák adaptálásának, kidolgozásának koordinációja.

- Információs rendszer létrehozása.
- Tudományos és szakmai publikációk közlése (Soproni Műhely, Internet, Különszámok, Kis monográfia szerkesztése, gondozása).

Pápai Gábor:

- Folyamatos népszerűsítés.

Marosi András:

- A Cédrusbizottság összefogása, útkeresés, forráskeresés.

- A csemetetermesztési kísérletek gyakorlati munkájának elvégzése a MEFA Rt. Csemetekerti Erdészeti Bolyban.

Végezetül a résztvevők 2001 májusát jelölték meg a következő nyilvános nagygyűlés színhelyét. A találkozó megszervezését és a szakmai program összeállítását *dr. Gergác József* vezeti.

Marosi András

a Cédrusbizottság elnöke

Az atlaszcédrus ültetésének erdőtörvény szerinti lehetőségei

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény (Evt) 5. §.

„E törvény alkalmazásában erdőnek kell tekinteni a földművelésügyi miniszter által rendeletben meghatározott fajú fás növényekből és társult élőlényekből kialakult életközösséget (a továbbiakban: erdei életközösség) annak talajával együtt, függetlenül attól, hogy a faállomány vagy az életközösség valamelyik más eleme átmenetileg hiányzik”,

és az Evt. végrehajtására kiadott 29/1997. (IV. 30.) FM rendelet (Vhr.) 3. §. (1) Erdőnek kell tekinteni az Evt. 5. §-ában meghatározott feltételeknek megfelelő életközösséget, melynek faállományát ötven százalékot meghaladó mértékben az 1. sz. mellékletben felsorolt fafajok (továbbiakban: erdei fafajok) vagy azok természetes vagy nemesített fajtái, illetve hibridjei alkotják.

Az 1. sz. melléklet nem tartalmazza az atlaszcédrust.

Vhr. 3. §. (2) Az 1. sz. mellékletben fel nem sorolt fafajokból álló faállományt akkor kell erdőnek tekinteni, ha az elsősorban *faanyagtermelés vagy erdészeti kutatás* céljából erdőfelújításként vagy erdőtelepítésre fordítható állami támogatás igénybevételevel létesül.

Tehát:

a) erdő, ha rendeltetése

- faanyagtermelés vagy kutatás
- állami támogatást kap ilyenkor kell

- jóváhagyott erdőtelepítési terv,
- pályázat;

b) nem tartozik az erdő törvény hatálya alá, ha

- nem a fenti két rendeltetésben van,
- nem kapott állami támogatást,
- ettől függetlenül a földnyilvántartás szempontjából erdőművelési ágban van;

c) *ültetvény*, ha 30 éves vágásfordulóval kívánja a tulajdonos (erdőgazdálkodó) kezelni [Evt. 8. §. (1) c)]

- kell erdőtelepítési terv,
- nincs állami támogatás.

Bús Mária

